

Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia

Autor tekstu: **Marta Lampart**

Wiele rozwiązań prawnych zapoczątkowanych przez Rzymian zostało odpowiednio zastosowane w polskim Kodeksie cywilnym, szczególnie w prawie zobowiązań. W prawie rzymskim prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia określano mianem *negotiorum gestio*. Była to czynność prawna dokonywana nieodpłatnie przez *negotiorum gestor*. Prowadzący cudzą sprawę bez zlecenia to działający, a osoba, której tę sprawę prowadzi to zastąpiony.

Istotą tego zobowiązania jest działanie w imieniu innej osoby, ale bez jej zlecenia. Osoba podejmująca się prowadzenia cudzych spraw powinna wykonywać ją w interesie tej osoby, której sprawę prowadzi. Powinna również działać zgodnie z prawdopodobną wolą tej osoby oraz zachować należytą staranność. Jeżeli *negotiorum gestor* nie zachował należytej staranności to będzie ponosił odpowiedzialność na zasadach ogólnych (art. 415 i n. KC). Wyjątek stanowi sytuacja, gdy ktoś w celu odwrócenia niebezpieczeństwa grożącego drugiemu ratuje jego dobro, jest odpowiedzialny tylko za winę umyślną lub rażące niedbalstwo (art. 757 KC). *A contrario* nie będzie w takim przypadku ponosić odpowiedzialności za winę nieumyślną [1]. Ponadto osoba, która prowadziła w takiej sytuacji sprawę, może żądać od osoby, której sprawę prowadziła zwrotu uzasadnionych wydatków, nawet gdyby jej działanie nie odniosło żadnego skutku.

Wątpliwości może budzić prawdopodobna wola osoby, której sprawa jest prowadzona. Na pewno działaniem zgodnie z wolą osoby nie będzie poważniejsze uszkodzenie dachu w czasie ulewy, ale szybkie i skuteczne jego zabezpieczenie, względnie naprawienie. Również działaniem zgodnie z wolą nie będzie dodatkowe rozpowszechnianie ognia w mieszkaniu, ale jego ugaszenie. Ciekawy może być przypadek, gdy ktoś ratuje samobójcę — na pewno nie jest to działanie zgodnie z prawdopodobną wolą tej osoby [2].

Zwrot "bez zlecenia" sugeruje, że prowadzący cudzą sprawę bez zlecenia nie powinien mieć żadnych kompetencji do dokonywania tego. Źródłem kompetencji może być np. udzielone danej osobie przedstawicielstwo czy zwykła umowa o pracę.

Negotiorum gestor powinien powiadomić o prowadzeniu sprawy osobę, dla której tego dokonuje. Ponadto musi oczekiwać jej zleceń albo prowadzić sprawę osoby tak długo, aż osoba ta nie będzie mogła sama się nią zająć. Jeżeli ktoś prowadzi cudzą sprawę wbrew woli osoby, której sprawę prowadzi, nie może żądać zwrotu poniesionych wydatków i odpowiedzialny jest za szkodę (art. 754 KC). Wyjątkiem jest sytuacja, gdy wola osoby, której sprawa jest prowadzona, sprzeciwia się ustawie lub zasadom współżycia społecznego (art. 754 *in fine*).

Osobie, której sprawa jest prowadzona *negotiorum gestor* powinien złożyć rachunek z czynności, których w związku z tą sprawą dokonał oraz wydać wszystko, co przy prowadzeniu sprawy uzyskał (art. 753 § 2 KC). Z kolei jeżeli działał zgodnie ze swoimi obowiązkami, może żądać zwrotu uzasadnionych wydatków i nakładów wraz z ustawowymi odsetkami oraz zwolnienia od zobowiązań, które zaciągnął przy prowadzeniu sprawy (art. 753 § 2 zd. 2 KC). Z tytułu prowadzenia cudzej sprawy nie należy się *negotiorum gestorowi* wynagrodzenie — chodzi o korzyść osoby, której sprawa jest prowadzona, a nie o korzyść prowadzącego sprawę [3].

Natomiast jeżeli *negotiorum gestor* dokonał niepotrzebnych zmian w mieniu osoby, której sprawę prowadził lub dokonywał tego bez korzyści tej osoby albo wbrew wiadomej mu woli tej osoby, wtedy powinien przywrócić stan poprzedni. Jeżeli nie jest to możliwe, zobowiązany jest do naprawienia powstałej stąd szkody na zasadach takich, że może zabrać poniesione nakłady pod warunkiem, że uczyni to bez uszkodzenia rzeczy (art. 755 KC).

Jeżeli prowadzoną sprawę bez zlecenia potwierdzi zastąpiony, wtedy między nim a *negotiorum gestorem* powstaje stosunek zlecenia lub stosunek podobny do zlecenia [4], działający *ex tunc* [5]. Aby to nastąpiło zastąpiony powinien złożyć *negotiorum gestorowi* odpowiedniej treści jednostronne oświadczenie woli [6].

Przypisy:

[1] Pojęcie winy umyślnej i nieumyślnej występuje w prawie cywilnym. Według szkoły Racjonalista.pl

krakowskiej prawa karnego pojęcia takie od chwili wprowadzenia Kodeksu karnego z 1997 roku nie obowiązują. Według tej szkoły ktoś może działać umyślnie lub nieumyślnie.

[2] Przypadek z samobójcą został ujęty w kazusie dr hab. F.Zolla na jednym z wykładów dotyczących czynów niedozwolonych. Nidoszły samobójca położył się na torach kolejowych, licząc na to, że umrze w wyniku przejechania przez pociąg. Jakaś "dobra dusza" próbowała usunąć samobójcę z torów, zrobiła to tak nieudolnie, że wynikiem było to, że samobójca w wyniku przejechania go przez pociąg stracił obie nogi. Później domagał się odszkodowania od PKP. Istniały różne rozwiązania tego kazusu. Niektórzy próbowali bronić PKP twierdząc, że normalnym następstwem jazdy pociągu nie jest przejechanie obu nóg samobójcy...

[3] W. Czachórski, "Zobowiązania. Zarys wykładu", Warszawa 2003.

[4] Takim stosunkiem podobnym do zlecenia może być umowa przechowania.

[5] Z.Radwański, "Zobowiązania-część szczegółowa", Warszawa 2004.

[6] *Ibidem*.

Marta Lampart

Absolwentka Prawa i Administracji na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Interesuje się prawem cywilnym i gospodarczym/handlowym oraz ekonomią. Od października 2004 prowadziła zajęcia z Historii Prawa Polskiego w Towarzystwie Biblioteki Słuchaczy Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 22-08-2004)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3568) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3568>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programing Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora.

Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl